

PERSBERICHT

April 2017

Verslag aan het Vlaams Parlement

Fusies in de Vlaamse overheid

Het Rekenhof onderzocht de fusies van overheidsentiteiten waarmee de Vlaamse Regering vanaf 2014 beter bestuur en efficiëntiewinsten wilde realiseren. Het stelde vast dat de al uitgevoerde fusies vrij probleemloos degelijk uitgewerkte veranderingstrajecten doorliepen, op een aantal vertragingen na. De Vlaamse Regering hield de fusieoperatie echter beperkt tot de departementen, strategische adviesraden en een aantal rechtspersonen. Zij liet zodoende kansen op een meer doorgedreven logische clustering liggen. Efficiëntiewinsten en besparingen ingevolge de al uitgevoerde fusies bleven vooralsnog beperkt. Ten slotte vermocht de fusieoperatie niet de knelpunten in de uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijk beleid te remediëren.

Kaderdecreet

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid uit 2003 wilde de organisatie en werking van de Vlaamse overheid optimaliseren. Met een conceptnota beoogde de Vlaamse Regering in 2013 een aantal zwakke punten in de uitvoering van dit kaderdecreet te remediëren. Zij wilde onder meer enkele entiteiten samenvoegen voor een beter bestuur en efficiëntiewinsten. Ook het regeerakkoord zette in op fusies. De conceptnota ging uit van 88 overheidsentiteiten, waarvan er 26 door fusies zouden verdwijnen. De meeste fusies vonden in 2015 plaats. Het Rekenhof onderzocht hun voorbereiding en aanpak, alsook de mate waarin zij de knelpunten uit beter bestuurlijk beleid aanpakten en efficiëntiewinsten meebrachten.

Voorbereiding

Voor de fusieoperaties ging de Vlaamse Regering uit van vrij algemene doelstellingen en een beperkte selectie van mogelijke fusies. Zij onderzocht niet de fusierijpheid van alle entiteiten op grond van concrete criteria. De volledige Vlaamse overheid telde in 2016 immers 175 entiteiten, maar de Vlaamse overheid beperkte haar fusieoperatie vooral tot ministeries, intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoon en strategische adviesraden. Zij hield geen rekening met de diensten met afzonderlijk beheer en tal van rechtspersonen binnen de ESR-consolidatiekring van de Vlaamse overheid. Aan de fusies lagen geen uitgewerkt normenkader of specifieke fusiedoelstellingen ten grondslag.

Vertragingen

Het Agentschap voor Overheidspersoneel stelde de betrokken entiteiten checklists ter beschikking, die vrij goed werden opgevolgd, zij het met enige vertraging. Zo vonden maar twee op de drie aanpassingen aan de regelgeving tijdig plaats en kenden ook de opmaak van de nieuwe personeelsplannen en de overdracht van personeelsleden meestal vertraging. Van de 65 laattijdig getroffen decreten en besluiten bevatten er 59 een bepaling die zorgde voor terugwerking in de tijd. Dat wijst volgens het Rekenhof op werk onder tijdsdruk. Voorlopig ontbreekt een algemeen zicht op de gevolgen van de fusies voor het top- en middenkader. Het Rekenhof stelde vast dat het aantal plaatsen voor topkaders

verminderde, maar dat de effectieve uitstroom voorlopig beperkt bleef tot topkaderleden die met pensioen vertrokken. De gefusioneerde entiteiten slaagden er doorgaans ook pas bij de aangepaste begroting 2015 correcte begrotingscijfers en toelichtingen te verstrekken.

Beter bestuurlijk beleid

De fusies moesten de knelpunten in de toepassing van het kaderdecreet bestuurlijk beleid remediëren. Een van die knelpunten was het ontbreken van samenhang in het beleid. De fusies zorgden inderdaad voor een meer logische en homogene clustering, maar de Vlaamse Regering liet tal van andere fusiekansen liggen. De gekozen fusies en hun timing steunden onder meer op de situatie van de ambtenaren-generaal. Ook de gewenste een-op-een-relatie tussen minister en beleidsdomein bleek na de fusies niet te zijn bereikt. Van de twaalf beleidsdomeinen voldoen er slechts vijf aan deze regel. Zij lieten ook structuren bestaan buiten het kaderdecreet, zoals de 24 diensten met afzonderlijk beheer of de eigen vermogens. Van sommige van deze entiteiten is de bestaansreden inmiddels achterhaald.

Efficiëntiewinsten

De Vlaamse Regering koppelde de fusies niet aan concrete besparingsdoelstellingen of een opvolgingssysteem, zodat zij eventuele efficiëntiewinsten niet kan meten. Een van de weinige meetbare doelstellingen, met name de vermindering van het aantal leidinggevenden en van hun ondersteuning zal pas ten volle in effect resulteren bij de pensionering van de betrokken personeelsleden. De fusies leidden ook tot beperkte besparingen op de kosten van raden van bestuur, toezichtsinstanties en leden van de strategische adviesraden.

Reactie van de minister

De Vlaamse minister bevoegd voor bestuurszaken is het namens de regering grotendeels eens met de opmerkingen en bevindingen van het Rekenhof. Uit het antwoord blijkt wel een verschil in kijk op de fusies tussen enerzijds het Rekenhof (reikwijdte volledige Vlaamse overheid, situatie op 1 januari 2016, evaluatie kaderdecreet bestuurlijk beleid) en anderzijds de minister (hoofdzakelijk beperkt tot de kernoverheid, situatie na doorvoeren van alle geplande fusies, besparen).

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Fusies in de Vlaamse overheid* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).